

Během pandemie se nápojové plechovky staly obalovými skokany roku. Podle studie Smithers se zdá, že nastartovaný trend bude pokračovat minimálně několik let.

Pošramocenou pověst mezi spotřebiteli má plast, LCA od společnosti c7-consult však ukazuje, že neprávem.

Stanislav D. Břeň

@ stanislav.bren@atoz.cz

f svetbaleni.cz

in svetbaleni

svet_baleni

KOVOVÉ OBALY ČEKÁ NEVRATNÉ SKLO DALŠÍ RŮST, NEVRAVNOST LCA NA CHVOSTU LCA

PACKAGING

B

Během pandemie informovali velcí výrobci piva nebo limonád, kteří provozují stáčecí linky pro nápojové plechovky, jak významně rostl objem prodeje právě v tomto obalovém formátu. S otevřením restaurací se sice část spotřeby vrátila do tohoto tradičního obalového segmentu, ale zatím to vypadá, že se nic nemění na skutečnosti, že kovové obaly jsou post-pandemickým vítězem. Růst ovšem zaznamenaly nejen hliníkové nápojové plechovky, ale kovové obaly obecně. Tento impuls se nevyčerpá s koncem pandemie, ale měl by udat trend pro několik dalších let. Podle aktuální studie společnosti Smithers má celosvětový trh s kovovými obaly dosáhnout do pěti let hodnoty 147 miliard dolarů.

IMPULS PRO KOV

Kovové obaly zaznamenaly výrazné nárůsty během posledních dvou let, a to především v důsledku pandemie onemocnění covid-19. Celosvětové prodeje v letech 2020–2021 vzrostly o 10,7 miliardy dolarů, a to zejména zásluhou masivního využívání plechovek (konzerv) pro balení potravin i pokračujícímu nárůstu poptávky po nápojových plechovkách.

Podle dat Smithers výrazné zvýšení kompenzovalo ztráty v rámci nespotebítelských formátů kovových obalů – potřeba velkoobjemových kontejnerů, průmyslových sudů či barelů byla ovlivněna snížením objemu přepravy. Z celkové hodnoty 127,3 miliardy dolarů v loňském roce má trh růst odhadovanou složenou roční mírou růstu (CAGR) ve výši 2,9 % a v roce 2027 dosáhne globálně hodnoty 147,1 miliardy dolarů, predikuje analýza Smithers.

Hlavním „hráčem“ v tomto odvětví mají být nápojové plechovky, které v loňském roce globálně zaznamenaly 80 % růst, což je ekvivalent 383 miliard prodaných kusů navíc. Řada klíčových producentů plechovek otevřela nebo oznámila zprovoznění nových výrobních závodů. Společnosti Combined Ball, Crown, Ardagh a Canpack investují v letech 2020–2025 odhadem dohromady 10 miliard dolarů do nových výrobních kapacit, tvrdí Smithers.

Své „měsíce slávy“ zažily v pandemii také potravinové plechovky, resp. konzervy. To souviselo zejména se začátkem pandemického období, kdy se lidé v obavě z výpadků dodávek předzásobovali zejména trvanlivými potravinami. A při současném strachu z nákazy nemuseli spotřebitelé tak často do obchodů. Dalším vlivem byl razantní nárůst prodeje prostřednictvím e-shopů, kdy mohly být vybrané produkty doručovány bez nutnosti chlazení přímo k zákazníkovi domů.

Studie Smithers upozorňuje, že budoucí vývoj mohou provázet komplikace spojené především s narušenými dodavatelskými řetězci. V mezičase od publikování analýzy stouply také výrazně ceny energií a materiálových vstupů a rozhořel se konflikt na Ukrajině, což ovlivňuje zejména evropskou a ruskou ekonomiku.

Smithers uvádí, že pro kovové obaly existují zavedené recyklační kapacity. Téma udržitelnosti a propojené oblasti známé pod zkratkou ESG (Environmental, Social and Governance) sehrávají v rámci segmentu FMCG v době post-covidové stále důležitější úlohu. To se týká jak nápojů, tak některých dalších aplikací v potravinářství, stejně jako inovativních prémiových designů pro použití v kategorii osobní péče nebo obalových formátů pro opakované plnění.

Studie dále očekává vývoj nových technologií včetně integrace konceptů, které vycházejí z principů Průmyslu 4.0. Mají se také rozvíjet pokročilé dekorační technologie – včetně přímého potisku a zdobení – pro luxusní zboží, posílí integrace výroby a plnění plechovek v rámci jednoho závodu nebo vývoj alternativ k bisfenolu A v aplikacích náterů. Další vývoj bychom měli vidět také v oblasti odlehčování plechovek.

PLAST VÉVODIL ANALÝZE LCA

Jaká je uhlíková stopa a spotřeba vody u vratné PET lahve na vodu, mléko, pivo nebo sycené nealkoholické nápoje ve srovnání např. s plechovkou, nápojovým kartonem nebo skleněnou lahví? Stojí za to vrátit petky do oběhu a opakovaně je recyklovat? Na to se ptala rakouská společnost c7-consult, která zpracovala LCA analýzu pro výrobce plastových obalů Alpla.

Pro rozbor a vyhodnocení ekologické stopy je potřeba sledovat více ukazatelů během celého životního cyklu výrobku, základní parametry uhlíkové stopy a spotřeby vody jsou přesto vypovídající, stojí v úvodu komentované zprávy s výsledky. Dále se zde uvádí: „S emisí 499 gramů oxidu uhličitého na litrové balení vody je ekologicky nejméně vhodná nevratná skleněná lahev na minerálku. Oproti tomu zálohovaná PET lahev, která během celého životního cyklu vyprodukuje téměř šestkrát méně oxidu uhličitého (85 g na litrové balení) by byla z tohoto pohledu nejlepším řešením. Také ve spotřebě vody je nevratné sklo nejnáročnějším materiálem.“

V případě balení litru mléka vychází c7-consult jako nejudržitelnější lahev z recyklovaného PETu (z hygienických důvodů se neuvažovala alternativa zálohování lahví od mléka): „Přestože vykazuje o něco vyšší uhlíkovou stopu, ve spotřebě vody je v průběhu celého svého životního cyklu bezkonkurenční. Druhým vhodným řešením je pak kartonová krabice na mléko.“

Další sledovanou kategorií nápojů bylo pivo. Výsledek měření lze shrnout takto: „Z hlediska uhlíkové stopy je tradiční vratné sklo pro pivo nejekologičtější obalem, ve spotřebě vody je však úspornější PET lahev. Obzvláště pokud by byla zálohovaná. Ekologická zátěž oblíbených plechovek je ve srovnání s alternativami relativně vysoká.“

Obaly v číslech

8 z 10

lidí říká, že plasty jsou neškodlivějším materiálem z klasických tříditelných odpadů.

Zdroj: Perfect Crowd

499 g

oxidu uhličitého je vygenerováno na litrové balení minerální vody v nevratné skleněné lahvi.

Zdroj: c7-consult

2

plechovky týdně vypije průměrný Evropan, Japonec čtyři a Američan pět.

Zdroj: Eunomia Research and Consulting

147

miliard dolarů by měla být globální hodnota trhu s kovovými obaly v roce 2027.

Zdroj: Smithers

70 %

materiálu užitého v hliníkových plechovkách je recyklováno do nových produktů.

Zdroj: International Aluminium Institute

Pokud jde o sycené nealkoholické nápoje společnost c7-consult naměřila stopu, kterou lze převést do následujícího komentáře: „Plastová lahev sice vykazuje o něco vyšší uhlíkovou stopu ve srovnání s její zálohovanou skleněnou alternativou, ve spotřebě vody je ale šetrnější. Nejhorším řešením by bylo stáčet tyto nápoje do nevratných skleněných lahví.“

NEJŠKODLIVĚJŠÍ OBALOVÝ MATERIÁL

V závěru loňského roku byly také zveřejněny výsledky výzkumu společnosti Perfect Crowd. Podle něho je pro osm z deseti lidí plast tím nejškodlivějším materiálem z běžných tříditelných odpadů. Stejný podíl dotazovaných považuje odpad z plastů za reálnou hrozbu pro životní prostředí. Na

další příčce skončil kov, opačný konec pomyslného žebříčku materiálů vede papír, který má u spotřebitelů nejlepší reputaci. „Od roku 1991 se obaly vyrobené z plastu staly v průměru o 25 procent lehčí, například díky lepším materiálovým vlastnostem, pokrokům ve výrobní technologii a designu. To vede jen v západní Evropě k ročnímu poklesu o téměř 6,2 milionů tun plastů,“ komentuje zjištění výzkumu Jan Daňša, ředitel české pobočky společnosti Alpla. Podle něj bude tento trend pokračovat i nadále, protože do roku 2025 musí každá lahev vyrobená z PET obsahovat aspoň 25 % rPET, do roku 2030 se tento podíl zvýší na 30 %.

Podle respondentů stejného výzkumu mají největší míru odpovědnosti za snižování jednorázových plastů firmy a výrobci skrze produkty uváděné na trh. Za druhou nejodpovědnější zájmovou skupinu byl označen stát, nejmenší odpovědnost prý nesou samotní jedinci. „Je škoda, že si veřejnost nebere zodpovědnost za životní prostředí za svou občanskou povinnost. Stát i firmy mají určitý podíl na kvalitě životního prostředí, nevýznamnou část této zodpovědnosti však nese každý z nás,“ domnívá se prof. Vladimír Kočí, děkan Fakulty technologie ochrany prostředí VŠCHT. A dodává: „Kulturní je chovat se k životnímu prostředí ohleduplně jak v osobním, tak pracovním životě. Chovat se slušně a s respektem k ostatním lidem považujeme za správné. Stejnou službu a respekt si ale zaslouží i prostředí okolo nás.“

RECYKLOVANÝ HLINÍK SE VRACÍ DO PLECHOVEK

V polovině března byly zveřejněny výsledky studie, kterou inicioval Mezinárodní institut pro hliník (International Aluminium Institute (IAI)) a jež se zaměřovala na celý proces recyklace jednorázových nápojových obalů. Podle IAI je přes 70 % materiálu užitého v hliníkových plechovkách recyklováno do nových produktů. Společnost Eunomia Research and Consulting, která studii vypracovala, zkoumala údaje z pěti regionů: Brazílie, Číny, Evropy, Japonska a USA. Zaměřila se přitom na ztráty vznikající při zpracování hliníkových plechovek a skleněných i plastových (PET) lahví po skončení jejich životnosti. Zkoumala také sběr, třídění, znovuzpracování a tepelné zpracování, recyklaci v uzavřené smyčce a recyklaci v otevřené smyčce.

„Hliníkové plechovky jsou dnes nejrecyklovanějším nápojovým obalem na světě,“ říká Ramon Arratia, viceprezident pro globální vztahy s veřejností ve společnosti Ball Corporation. Podle citované studie jedna ze tří recyklovaných plechovek se dostane zpátky na pulty za méně než 60 dní. „Procento hliníkových plechovek, které se po skončení jejich životnosti daří sbírat, je přibližně o 18 % vyšší než v případě PET lahví a o 30 % vyšší než u skleněných lahví,“ říká Andrew Wood, výkonný ředitel pro strategii a rozvoj obchodu ve společnosti Alumina Limited. Emilio Braghi, výkonný viceprezident společnosti Novelis a prezident Novelis Europe, dodává: „Systémy sběru a třídění jsou nezbytné ke zvýšení míry opětovného zpracování druhotných surovin a využití plného potenciálu nekonečně recyklovatelných materiálů. Potřebujeme oficiální rámec, který bude podporovat systémy skutečné recyklace, kde jsou nápojové obaly na konci životnosti znovu a znovu recyklovány, a to beze ztráty kvality.“

Zpracování hliníkového svítku na nápojové plechovky
v závodě Carpack ve Stribě.
Foto: Obalke 2021

Kompletní výsledky
„obalové“ LCA společnosti
c7-consult.
Podrobnější informace
o „hliníkové“ studii IAI.